

Pomen gozdov in gozdnih proizvodov se spreminja

V začetku 20. stoletja so gozdovi prekrivali približno tretjino površine Slovenije. Še pred tem so bila tla na Krasu zaradi predhodnih krčitev gozdov podvržena erozijskim procesom. Med cilji gospodarjenja z gozdovi v večini 20. stoletja, zlasti pa v prvi polovici, je bila zato v ospredju predvsem trajnostna proizvodnja lesa in drugih gozdnih proizvodov, ter varovalna in zaščitna vloga gozdov.

Z opuščanjem kmetijstva in (sub)urbanizacijo se je površina gozdov povečevala, hkrati z njenim večanjem pa je lesno proizvodna vloga gozda proti prelomu stoletja začela izgubljati svoj tradicionalni primat. Če so prvo polovico 20. stoletja zaznamovale premene listnatih gozdov v iglaste z namenom trajnostnega zagotavljanja vrednega in uporabnega lesa, so premene gozdov potekale v obratni smeri – iz (smrekovih) monokultur v sonaravnije gozdove, ki vsebujejo več drevesnih vrst, zlasti listavcev. Globalno tudi danes poleg krčenja gozdov potekata obe gibanji, tako sajenje nasadov gozdnih drevesnih vrst z namenom zagotavljanje visokih lesnih in ekonomskih donosov, kot spreminjanje takšnih nasadov v naravnije gozdove.

Z vzponom svetovne trgovine se je globalizirala tudi ponudba in povpraševanje po gozdnih lesnih proizvodih. Potrebe družbe po lesu so ostale, njihovo zagotavljanje pa se je iz Slovenije premaknilo v druge države in tudi na druge celine. S povečevanjem zavedanja o podnebnih spremembah in dejavnikih, ki jih povzročajo, med njimi tudi krčivami in degradacijami gozdov, so nujnost sprememb zaznali tudi evropski zakonodajalci. O novi uredbi EUDR in spremembah, ki jih prinaša, lahko berete v tokratni številki Gozdarskega vestnika, hkrati pa v znanstvenem članku spoznate inovativen način za uporabo pogosto neizkoriščenega gozdnega proizvoda – skorje. V rubriki Gozdarstvo v času in prostoru pa je med drugimi tudi prispevek na temo obnove pogorelih kraških gozdov. Tokratni uvodnik zaključujeva z mislijo, da se lahko v različnih obdobjih rasti gozdnega sestoja družbena pričakovanja in potrebe drastično spremenijo, zato ima trajnostno ohranjanje vseh funkcij gozda neizmeren pomen.

Boris RANTAŠA in Aleš POLJANEC